

Gemeentelijk bomenplan voor Wevelgem
Deel 1 Bomenbeleidsplan

september 2013, synthese

Colofon

Dit document is een publicatie van:

Intercommunale Leiedal
President Kennedypark 10 - BE-8500 Kortrijk
tel +32 56 24 16 16 - fax +32 56 22 89 03
stedenbouw@leiedal.be

Opdrachtgever : gemeente Wevelgem

Stuurgroep intergemeentelijk bomenbeleidsplan:

Stadsbestuur Harelbeke : Yves Debosscher,
Frederique Vandecasteele

Gemeentebestuur Kurne : Eric Lemey, Jean-Marie
Ongenaert, Soetkin Decaluwé

Stadsbestuur Waregem : Bart Van Waelderen,
Francky Van den Heede

Stadsbestuur Wervik : Cristian Dewanckel, Tom
Vantomme

Gemeentebestuur Wevelgem : Stijn Tant, Geert
Delaere

Gemeentebestuur Zwevegem : Christophe Calant,
Dirk Vandromme , Rutger Davidts

Agentschap Natuur en Bos : Stijn Loose

Intercommunale Leiedal : Stefaan Verreu, Paul
Geerts, Bjoke Carron

Het bomenplan kwam tot stand als intergemeentelijk
project met de steun van de Vlaamse Overheid in het
kader van de "Samenwerkingsovereenkomst Milieu
2008-2013".

Inhoudsopgave

Colofon	2
Inleiding	4
1. Een gemeentelijk bomenbeleidsplan	5
2. Het belang van bomen	7
2.1 Ruimtelijke betekenis	7
2.2 Ecologie & biodiversiteit	7
2.3 Lucht- & omgevingsklimaat	8
2.4 Sociaal-psychologische effecten	8
2.5 Cultuurhistorisch belang	8
2.6 Educatief belang	9
2.7 Esthetisch belang	9
2.8 Economisch belang	9
3. Analyse gemeentelijk bomenbeleid	9
4. Beleidsvisie 'Ruimte voor bomen'	11
Beleidsprincipe 1 : Een kwalitatief hoogstaand bomenbestand	11
Beleidsprincipe 2 : Uitbreiden van het bomenbestand	12
Beleidsprincipe 3 : Een duurzaam en beheerbaar bomenbestand	13
Beleidsprincipe 4 : Bomen zijn onderdeel van de ruimtelijke structuur	13
Beleidsprincipe 5 : Ontwerpen op bomenmaat	14
Beleidsprincipe 6 : Streven naar een maatschappelijk draagvlak voor bomen	14

5. Beleidsdoelstellingen 'Behoud en uitbreiding van bomenbestand'	15
5.1 Beleidsdoelstellingen met betrekking tot behoud en bescherming van bestaande bomen	15
5.2 Beleidsdoelstellingen met betrekking tot uitbreiding van het bomenbestand	18
6. Bomenstructuur	23
6.1 Vlakken of zones	24
6.2 Lijnen	27
6.3 Punten	30
7. Communicatie en participatie	31
8. Projecten en acties	33

Inleiding

Bomen en gemeenten ... het is een boeiend, maar niet altijd een evident verhaal. Bomen maken deel uit van de groene ruimte en bepalen in belangrijke mate het karakter van een stad of een gemeente. Bomen maken de stad op maat van mensen en vormen ook een bron van biodiversiteit binnen de bebouwde omgeving. Uit recente persartikels blijkt dat het onaangekondigd kappen van bomen de gemoederen sterk kan beroeren. Nu in private tuinen vaak onvoldoende ruimte is, is er een stijgende nood aan volwassen bomen binnen het collectief, openbaar groen.

Bomen kunnen echter ook voor hinder zorgen wanneer ze niet oordeelkundig worden ingeplant of beheerd. Het gebruik van bomen dient dus een weloverwogen keuze te zijn. Ontwerp en beheer dienen rekening te houden met zowel de ruimtelijke, de ecologische, de maatschappelijke als de groen-technische aspecten.

Omwille van deze noden heeft de gemeente Wevelgem beslist om samen met 5 andere gemeenten van het arrondissement Kortrijk via een intergemeentelijke aanpak een bomenbeleidsplan op te maken.

Hoofdbedoeling van een gemeentelijk bomen(beleids) plan is op een doeltreffender en op termijn ook duurzamer en financieel verantwoorde manier om te gaan met stads- en straatbomen. Het gaat hierbij in de eerste plaats om bomen binnen het openbaar domein als straten en lanen, parken en plantsoenen, groene zones en pleinen.

Met dit bomenbeleidsplan wil de gemeente Wevelgem:

- haar (ruimtelijke) ambities met betrekking tot bomen vastleggen;
- ruimte creëren voor bomen in straten en op pleinen;
- regels en richtlijnen formuleren om het bestaande bomenbestand beter te beschermen;
- de kwaliteit van het bomenbestand op peil te houden, te verbeteren en uit te breiden.
- de bewoners maar ook ontwerpers, uitleggen wat de gemeente ten aanzien van bomen wil bereiken.

Dit bomenbeleidsplan is ook de opstap naar een bomenbeheerplan waarbij voor elke gemeente afzonderlijk tot op wijk- en straatniveau het beheer, onderhoud en boomverzorging verder gepreciseerd wordt.

1. Een gemeentelijk bomenbeleidsplan

Wat houdt een gemeentelijk bomenplan in?

Het bomenplan zet op een planmatige en duurzame wijze de bakens uit voor de toekomst van individueel beheerde bomen. Dit plan focust zowel op het behouden van het huidige bomenbestand als op het uitbreiden ervan.

Het bomenplan spitst zich toe op bomen in de bebouwde omgeving die als een aparte eenheid van beheer kunnen beschouwd worden. Het gaat daarbij vooral om bomen langs wegen, op pleinen, in parken, ... Bomen buiten de bebouwde omgeving in meer landelijke gebieden worden eveneens in dit plan behandeld, in de mate dat ze als aparte eenheid van beheer kunnen worden beschouwd, zoals straat- en laanbomen langs landelijke wegen, ...

Het bomenplan geldt in de eerste plaats voor bomen op openbaar domein. Private bomen komen beperkt aan bod als het gaat over bomen die bepalend zijn voor het straatbeeld en bij het beoordelen van vergunning.

Bomen die niet als aparte eenheid van beheer beschouwd worden maar deel uitmaken van een geheel, zoals bomen in bossen, parken of natuurgebieden, waarvoor aparte beheerplannen worden opgesteld, worden hier niet behandeld. Ook bomen die deel uitmaken van kleine landschapselementen (houtkanten, hagen, boomgaarden ...) vallen buiten het raamwerk van dit bomenplan, en zijn onderwerp van landschap- of groenstructuurplan.

Een bomenplan is opgebouwd uit 3 onderdelen: Elk onderdeel staat op zich en kan apart uitgewerkt worden, zodat de opbouw van een bomenplan stapsgewijs kan aangepakt worden.

• **Inventarisatie:** wat heb ik?

Voor het uitwerken van een realistisch bomenplan is het noodzakelijk te weten wat de toestand is van het actuele bomenbestand in eigendom en/of beheer van de gemeente.

• **Bomenbeleidsplan:** wat wil ik?

Het zet de koers uit voor de lange termijn (ongeveer 20 jaar) gebaseerd op actueel omgevingsbeleid en de boomspecifieke beleidskeuzes.

• **Bomenbeheerplan:** hoe moet dat?

De realisatie van de geformuleerde beleidsdoelen dient in overzichtelijke stappen te gebeuren. Het beheerplan somt de maatregelen en projecten op met een werkplan en geeft een overzicht van de te verrichten werkzaamheden en daarbij horende inzet van mensen en middelen.

Wat houdt een bomenbeleidsplan in?

Een bomenbeleidsplan is dat onderdeel van het bomenplan waarin een visie op lange termijn wordt vastgelegd om een gevarieerd, duurzaam en gezond bomenbestand te bekomen.

Deze visie wordt vertaald in beleidsdoelstellingen en -principes met betrekking tot behoud en uitbreiding

van het bomenbestand. Deze doelstellingen geven antwoord op vragen zoals: Waar wil ik bomen? Hoeveel bomen wil ik? Welke bomen wil ik? Daarbij wordt rekening gehouden met wensen, ontwikkelingen en ideeën die bestaan binnen de gemeente met betrekking tot stadsplanning, wegbeheer, milieubeheer, groen- en natuurbeheer, ... Deze doelstellingen worden op hun beurt vertaald in actieplan en maatregelen inzake uitbreiding (aanplant, soortkeuze, eindbeeld...) en behoud (beheer, bescherming, vervanging van bomen, ...) om een duurzaam en kwalitatief goed bomenbestand te bekomen.

Naast het tekstgedeelte van het beleidsplan zijn, nadere richtlijnen opgenomen in een **kwaliteitshandboek** dat een overzicht biedt waaraan een duurzaam bomenbestand dient te beantwoorden.

Het bomenbeleidsplan bouwt voort op het 'Technisch Vademecum Bomen' en op de 'Richtlijnen voor een stedelijk bomenplan' (beide ANB), maar laat zich ook inspireren door goede voorbeelden van bestaande bomenplannen.

Het is van belang te onderlijnen dat een bomenbeleidsplan een beleidsdocument is van de gemeente, waarbij het gemeentebestuur zich uitspreekt over de visie, doelstellingen en de inzet van middelen. Het vormt dan een leidraad voor de gemeentelijke diensten om in de operationele fase dit toe te passen en te vertalen in concrete projecten.

De finaliteit van een bomenplan is uiteraard in de eerste plaats actiegericht. Het mag met andere woorden niet blijven bij mooie intenties, te vinden in een kleurrijke brochure. De bedoeling is dat het bomenplan effectief leidt tot een verbetering van het gemeentelijk bomenbestand, zowel in kwaliteit als in kwantiteit, zowel in soortensamenstelling als in leeftijdsopbouw.

Status van het Bomenbeleidsplan

Het bomenbeleidsplan is een beleidsdocument dat de gemeentelijke visie op bomen verwoordt, de bestaande en toekomstig te realiseren boomstructuren aanwijst en maatregelen formuleert die van belang zijn voor behoud, versterking en uitbreiding van het bomenbestand. Belangrijk is dat het bomenbeleidsplan formeel onderschreven wordt door het gemeentebestuur. Het bomenbeleidsplan vormt de leidraad voor werken in de openbare ruimte en is een bouwsteen voor een integrale aanpak. Het wordt dan ook verspreid bij alle relevante diensten en personen.

Dit bomenbeleidsplan heeft geen wettelijke of decretale status en is juridisch dan ook niet afdwingbaar. Bepaalde onderdelen ervan kunnen in gemeentelijke reglementen, verordeningen en bestekken vertaald worden.

Doelgroepen bij het bomenplan

Het opstellen van dit bomenbeleidsplan heeft tot doel samenhang in het gemeentelijk beleid ten aanzien van bomen te bewerkstelligen en duidelijkheid voor alle betrokkenen te scheppen.

Dit bomenbeleidsplan richt zich op de eerste plaats tot alle gemeentelijke diensten die zich op één of andere manier met bomen op het openbare domein bezighouden in eerste instantie de gemeentelijke groendiensten, maar evenzo ruimtelijke ordening, openbare werken, mobiliteit, milieudienst, Ook andere besturen, personen en bedrijven die actief zijn op het openbaar domein in de gemeente, zoals het Vlaams Gewest, ontwerpers en studiebureau's en de diverse nutsbedrijven, zijn betrokken partij. Het bomenbeleidsplan biedt hen inzicht in de uitgangspunten van de gemeente ten aanzien van de aanplant, het beheer, bescherming of het kappen van bomen.

2. Het belang van bomen

Bomen zijn meer dan 'groen'. Bomen zijn de meest duurzame groene elementen van de openbare ruimte. Het zijn de dragers van de groenstructuur. Ze zijn sfeerbepalend en dragen in sterke mate bij aan de herkenbaarheid en het karakter van plekken, routes en landschappen. Ze hebben bovendien een belangrijke ecologische, sociale, cultuur-historische, esthetische en economische waarde en ze dragen bij tot een aangamer en gezonder woon- en leefmilieu.

2.1 Ruimtelijke betekenis

Bomen geven structuur aan een dorp, een wijk, een stad of een landschap en versterken zo het ruimtelijk beeld of zorgen net voor afscherming.

Ruimtelijk hebben bomen volgende functies:

- ze dragen bij tot een evenwichtige ruimtelijke opbouw
- ze vormen en dimensioneren de ruimte
- ze functioneren als bakens in een dorp of een landschap;
- ze dragen bij tot een harmonische overgang tussen buitengebied en bebouwd gebied;
- ze hebben een afschermende functie van gebouwen en wijken.

2.2 Ecologie & biodiversiteit

Bomen hebben een belangrijke ecologische functie. De ecologische waarde wordt sterk bepaald door de ouderdom en grootte van de boom, de omvang van het bomenbestand en de diversiteit van dat bestand.

- Elke boom heeft een intrinsieke natuurwaarde, is een eco-systeem op zich.
- Bomen zijn een belangrijke biotoop en bieden voedsel-, nest- en schuilgelegenheden. Bloeiende bomen leveren nectar en stuifmeel voor insecten, oude bomen bieden plaats aan o.m. vleermuizen.
- Iedere bomenstructuur, is een ecologische infrastructuur, waarlangs planten en dieren zich kunnen verplaatsen.

2.3 Lucht- & omgevingsklimaat

Het effect van bomen op het omgevingsklimaat in een verstedelijkte of dicht bebouwde omgeving krijgt de laatste jaren steeds meer aandacht, mede in het licht van de verwachte klimaatsopwarming. Volgens diverse rapporten spelen bomen in een verstedelijkte omgeving op dit vlak een cruciale rol.

Luchtkwaliteit

Bomen kunnen een hulpmiddel zijn om de luchtkwaliteit te verbeteren door onder meer fijn stof en NO₂ af te vangen en de CO₂ te absorberen.

Omgevingstemperatuur

Bomen verminderen temperatuurextremen en kunnen de omgevingstemperatuur in de bebouwde omgeving doen dalen. Het belang hiervan zal in het licht van de klimaatsopwarming alleen maar toenemen.

Luchtvochtigheid

Bomen zorgen voor een hogere luchtvochtigheid in de directe omgeving. Een volwassen boom verdampt 400 tot 800 l water per m² kroonprojectie.

Wind

Bomen kunnen, afhankelijk van de manier waarop ze toegepast worden, sterke winden afremmen en als windscherm fungeren.

Schaduw

Het temperatuursverschil tussen de schaduw van een boom en de volle zon kan tot 15°C bedragen. Het schaduweffect van één boom is vergelijkbaar met een vermindering van UV-stralen met 6 tot 10 procent.

Energiebesparing

Een aantal studies tonen aan dat bomen in een bebouwde omgeving kunnen bijdragen tot energiebesparing: in de winter zorgen ze voor beschutting, waardoor gebouwen minder moeten worden verwarmd; 's zomers zorgen ze voor

schaduw, waardoor de behoefte aan airco vermindert.

Hydrologische effecten en erosie

Bomen bufferen neerslag en verhogen de infiltratiecapaciteit van de bodem, waardoor ze bij zware neerslag kunnen helpen om piekbelastingen van de riolering en overstromingen te voorkomen. Bomen houden ook grond vast en kunnen daardoor erosie tegengaan, bv. op bermen en beekoevers.

Geluid

Bomen kunnen in beperkte mate ingezet worden om verkeerslawaaai te absorberen en te dempen. Om een sterke afname van de geluidssterkte te bekomen, is een brede groengordel nodig (minimaal 100m), met zowel bomen als struiken. Wel hebben groenschermen vooral een impact op de subjectieve hinderbeleving.

2.4 Sociaal-psychologische effecten

Volgens diverse onderzoeksrapporten hebben bomen een positief effect op het fysiek en psychisch welbevinden van bewoners. Zelfs een beperkte groene zone of een kleine boom in een smalle straat blijkt reeds effect te hebben. Mensen die in een groene omgeving wonen, beoordelen hun eigen levenskwaliteit positiever. Bomen dragen ook bij tot een gemeenschapsgevoel, plekken waar mensen aan gehecht zijn.

2.5 Cultuurhistorisch belang

Bomen hebben vaak een belangrijke cultuurhistorische betekenis. Ze maken deel uit van een landschap, stads- of dorpsgezicht, of zijn soms de laatste getuigen daarvan. Cultuurhistorische elementen kunnen door bomen worden benadrukt en versterkt. Ze kunnen bijdragen aan het karakter en de identiteit van onze dorpen en landschappen.

2.6 Educatief belang

Bomen brengen een stukje natuur in de bebouwde omgeving en dragen bij aan natuurbeleving. Ook kan de aanwezigheid van verschillende boomsoorten in de stad een kennismaking zijn met 'biodiversiteit'.

2.7 Esthetisch belang

Bomen zijn een esthetische verrijking van de leefomgeving door hun karakteristieke vorm, omvang, textuur, bloei, ... Bovendien kunnen bomen het beeld van bijzondere locaties, straatbeelden en gebouwen versterken of, omgekeerd, minder fraaie uitzichten of bouwwerken camoufleren.

2.8 Economisch belang

De aanwezigheid van bomen heeft een positieve invloed op de waarde van het vastgoed. Woningen in een bomenrijke buurt zijn, zo wijst onderzoek uit, tot 15% meer waard.

Bomen kunnen karakter geven aan bedrijfsgebouwen en bedrijventerreinen en daardoor de aantrekkelijkheid voor investeerders verhogen. Bomen in de bebouwde omgeving kunnen indirect ook een positief effect hebben op bezoekers en toeristen.

3. Analyse gemeentelijk bomenbeleid

Aan de hand van een enquête is een gesprek gevoerd met de gemeente in de periode april-mei 2011. Het opzet van de bevraging was een beeld te kunnen vormen van het huidige en het gewenste beleid en beheer in de gemeente rond bomen. De insteek kwam voornamelijk uit de gemeentelijke groendiensten, maar ook andere betrokken diensten leverden een waardevolle bijdrage.

Hieruit kwamen talrijke aspecten naar voor die belangrijk zijn om mee te nemen in het gemeentelijk bomenplan.

Uit bevraging blijkt een groeiende aandacht voor het belang van groene ruimte in het algemeen en in het bijzonder voor bomen in het straatbeeld. Op

vandaag is dit echter nog onvoldoende verankerd binnen een geïntegreerde aanpak van de ruimte. De samenwerking tussen de groendiensten met de andere diensten is veelal weinig structureel waardoor kansen onbenut blijven om op een goede manier bomen op te nemen in een ontwerp of inrichtingsplan. Vaak is de beschikbare ruimte in bestaande situaties heel beperkt om extra bomen in het straatbeeld te voorzien, ondermeer door vele ondergrondse nutsleidingen. Bij de heraanleg van wegenis en riolering kan ruimte gereserveerd worden voor straatbomen.

Algemeen onderschrijft men de stelling dat bomen in belangrijke mate de ruimtelijke kwaliteit bepalen van de gemeente. Een gemeentelijke boomstructuur biedt een (lange termijn)visie op de betekenis van bomen in het stedelijk weefsel en landschap en is een garantie voor een kwalitatieve ruimtelijke planning. Hierbij is ook het overleg met andere wegbeheerders zoals AWV en WenZ belangrijk.

Er wordt echter ook een groeiende onverdraagzaamheid vastgesteld bij (een deel van) de bevolking omtrent al of niet 'vermeende' overlast door straatbomen. Een goede afweging naar geschikte soort en standplaats en een open communicatie met de bewoners zijn aandachtspunten voor de nabije toekomst.

Bij de enquêtering werd ook gepeild naar de verwachtingen ten aanzien van het bomenbeleidsplan. In de eerste plaats wordt gestreefd naar een duurzaam bomenbestand voor de toekomst. Het is hierbij noodzakelijk het begrip duurzaamheid op bomen beter te expliciteren, zodat hierover geen misverstanden ontstaan.

Bomen vervullen diverse functies die voor het beleid en het publiek niet altijd even zichtbaar zijn. Het bomenplan dient dan ook een duidelijk beeld te geven van de meerwaarde van bomen in het straat- en

landschapsbeeld.

Soortkeuze met een aangepaste soort/cultivar aan de standplaats, is belangrijk. In het stedelijk gebied primeert vooral de esthetische waarde, in het landelijk gebied de ecologische waarde. In dit laatste geval is ook de herkomst van belang.

Vooraf is stedelijk gebied met veel verharding, verstoorde en compacte bodems, ... zijn de groeiomstandigheden minder geschikt en moeten sterke en weinig gevoelige soorten gebruikt worden.

Ook de ruimtelijke planning en de opmaak van inrichtingsplannen zijn sterk bepalend voor de kansen die bomen krijgen. Nu wordt teveel achteraf gekeken of in een ontwerp bomen nog kunnen ingepast worden. Beter is dat de ruimte voor bomen een voorafname is zodat bomen alle ontwikkelingskansen krijgen.

Ook voor woonwijken moet omzichtig met bomen worden omgegaan, gezien een gevoeligheid bij de burgers. In een concept van nieuwe verkavelingen wordt beter gewerkt met een robuuste groenstructuur met een geconcentreerde inplanting van bomen in een grotere groenzone, dan wel verspreid over de wijk met kleine groenelementen die weinig bijdragen tot de ruimtelijke kwaliteit. Toch blijken ook kleinere formaten van bomen (eventueel als snoeivorm of knotboom) in een straatbeeld in belangrijke mate het karakter van een straat te bepalen.

Finaal wordt er op gewezen dat het bomenbeleid meer een onderdeel is van een meer globaal groen- en landschapsbeleid. Vooral in de open ruimte en de agrarische gebieden liggen er kansen voor de uitbouw van een landschaps-ecologische infrastructuur. Hierin spelen bossen, natuurgebieden, beekvalleien, groenbuffers, erfbeplanting, groene linten, kleine landschapselementen, erfgoedelementen, ... een gezamenlijke rol.

4. Beleidsvisie 'Ruimte voor bomen'

We willen meer ruimte scheppen voor bomen en streven naar

- een duurzaam, divers, vitaal en veilig bomenbestand,
- met een hoge ruimtelijke, sociale, ecologische, cultuurhistorische belevingswaarde,
- dat een belangrijke bijdrage levert aan het woon-, werk- en leefmilieu in onze gemeente.

Om dat te bereiken gaan we:

* **Zorgen**

Beter zorg dragen voor onze bomen door een efficiënt en duurzaam beheer.

* **Beschermen**

Onze waardevolle bomen beter beschermen.

* **Planten**

Nieuwe bomen planten op die plekken waar dat mogelijk en zinvol is.

Deze visie is vertaald in **zes beleidsprincipes**:

1. Een kwalitatief hoogstaand bomenbestand
2. Uitbreiden van het bomenbestand
3. Een duurzaam en beheerbaar bomenbestand
4. Bomen zijn onderdeel van de ruimtelijke structuur
5. Ontwerpen op bomenmaat
6. Streven naar een maatschappelijk draagvlak

Deze zes beleidsprincipes kunnen niet los van elkaar gezien worden. Bij elk project dat effect heeft op instandhouding, vernieuwing, aanpassing, omvorming of uitbreiding van het bomenbestand moeten daarom deze zes beleidsprincipes in de juiste mate en samenhang in overweging genomen worden.

Elk beleidsprincipe wordt in het volgende hoofdstuk verder geconcretiseerd in een aantal **beleidsdoelstellingen en –strategieën**.

Beleidsprincipe 1 : Een kwalitatief hoogstaand bomenbestand

Kwaliteit staat voorop. Bij vervanging, aanpassing of uitbreiding van het bomenbestand moet gekozen worden voor die vorm van aanplant die op de lange termijn de grootste bijdrage levert aan de kwaliteit van het bomenbestand en het groene karakter van de gemeente/stad.

Dit betekent dat we streven naar

- bomen die op een gezonde en veilige manier kunnen uitgroeien tot volwassen exemplaren,
- een maximaal aandeel grote bomen.

Bij het realiseren van een kwalitatief hoogwaardig bomenbestand hebben we met allerlei criteria en randvoorwaarden te maken. Deze criteria en randvoorwaarden worden opgenomen in het **kwaliteitshandboek** (deel 2 van het bomenbeleidsplan). Bij de planvorming, de voorbereiding en de uitvoering biedt dit handboek het instrumentarium dat nodig is om de gewenste kwaliteit te bereiken.

De juiste boom op de juiste plek

De beslissing om al dan niet een boom te planten én de boomkeuze is primair afhankelijk van de beschikbare groei- of standplaats.

In de ontwerpfase wordt gestreefd naar voldoende ruimte voor de individuele boom, waarbij de stelling 'liever één boom in een ruim groenvak, dan 3 bomen met veel voorzieningen en zorg' van toepassing is.

Meer aandacht voor bescherming van bestaande bomen

Zorg voor kwaliteit betekent ook dat wij bestaande bomen koesteren en hen alle kansen bieden om oud en groot te worden.

Elke boom moet het onderhoud kunnen krijgen dat hij nodig heeft om uit te groeien tot een volwaardig en gezond exemplaar.

Bovendien is het belangrijk om duidelijke regels te hebben die aangeven hoe wij in onze gemeente zorg willen dragen voor een duurzame instandhouding van ons bomenbestand, bijvoorbeeld wanneer werken uitgevoerd worden in de onmiddellijke omgeving van bomen.

Kwalitatief plantmateriaal gebruiken

Naast vormelijke aspecten is ook de kwaliteit van het plantgoed van kapitale betekenis:

Beleidsprincipe 2 : Uitbreiden van het bomenbestand

Gezien het belang van bomen wordt gestreefd naar een uitbreiding van het bomenbestand van onze gemeente. Uitbreiding van het bomenbestand betekent niet dat we altijd en overal zoveel mogelijk bomen willen planten. Dat zou in veel gevallen ten koste gaan van de kwaliteit. Het betekent wel dat we elke kans willen aangrijpen om bomen te planten.

Indien we nu en in de toekomst willen beschikken over een voldoende groot, divers en vitaal bomenbestand, is het belangrijk om bij (her)aanleg van straten en pleinen en bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen alle mogelijkheden te benutten om bomen toe te voegen.

Uitgangspunt is dat wanneer de boven- en ondergrondse ruimte het toelaat in principe in elke straat bomen deel uitmaken van de inrichting van de openbare ruimte. Dat kunnen lanen zijn, maar ook verspreid staande bomen of boomgroepen.

Bij nieuwe ontwerpen en heraanleg van straten en pleinen wordt gestreefd naar het duurzaam inplannen van zoveel mogelijk én zoveel mogelijk grote bomen.

Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen kan de gemeente via een **boomnorm** vastleggen hoeveel bomen en van welke type (grootte, soort...) minimaal gewenst zijn. Het principe van de bomenbalans is dat het totale aantal bomen in een bepaald gebied minstens gelijk moet blijven.

Beleidsprincipe 3 : Een duurzaam en beheerbaar bomenbestand

We willen een duurzaam bomenbestand dat op duurzame wijze wordt beheerd. Met bomen in een ontwerp streeft de gemeente naar gezonde bomen, met een lange levensduur, een beperkt onderhoud en een minimum aan omgevingsproblemen.

Dit wordt bereikt door

- vanaf de ontwerpfase te kiezen voor duurzame standplaatsen en duurzame bomen;
- een planmatige en gestructureerde aanpak van beheer en onderhoud van bomen.

De haalbaarheid van een duurzame boombeplanting wordt in de eerste plaats bepaald in de ontwerpfase. Hierbij zijn de volgende aspecten van belang:

- beschikbare ondergrondse en bovengrondse ruimte;
- groeiplaatseigenschappen;
- technische oplossingen om beschikbare ondergrondse ruimte te vergroten;
- boomsoort.

Bij de aanplant worden de condities geschapen om de boom zo lang mogelijk in goede conditie te kunnen behouden.

Bij nieuwe aanplant wordt bij voorkeur gekozen voor **langlevende en grote bomen**. Daarbij wordt een voldoende grote diversiteit nagestreefd.

We houden alleen die bomen in stand die een reëel toekomstperspectief hebben. Dat zijn bomen die voldoende vitaal zijn of waarvan we de vitaliteit duurzaam kunnen verbeteren.

Beleidsprincipe 4 : Bomen zijn onderdeel van de ruimtelijke structuur

Bomen, en zeker bomen die voorbestemd zijn om oud en groot te worden, kunnen niet om het even waar worden geplant. Een kwalitatief en duurzaam bomenbestand vereist een gefundeerde plaatsbepaling in relatie met de omgeving. Door op planmatige wijze een boomstructuur te ontwikkelen wordt de interactie met de omgeving en de infrastructuur versterkt en wordt gezorgd voor een territoriale coherentie.

Een goede boomstructuur zorgt voor identiteit, verhoogt de woon- en omgevingskwaliteit en maakt de omgeving overzichtelijker en herkenbaarder. Ook vanuit recreatief en ecologisch standpunt zijn verbindingen en structuur van de beplanting zeer belangrijk.

Bedoeling moet zijn om een boomstructuur te ontwikkelen die geënt is op belangrijke landschappelijke en stedenbouwkundige structuren van de gemeente, en ook rekening houdt met historische en ecologische patronen.

Een belangrijk element is **aansluiting op de wegenstructuur**.

Dat houdt onder meer in:

- dat rekening gehouden wordt met mobiliteitsplannen van de gemeenten en met de ruimtelijke context en betekenis van wegen, straten en pleinen;
- dat bomen en straatprofielen op elkaar afgestemd zijn;
- dat op sommige plekken het karakter en de sfeer van een wijk meebepalend zullen zijn bij de keuze van bomen en boomstructuren.

Beleidsprincipe 5 : Ontwerpen op bomenmaat

Een 'ontwerp op bomenmaat' betekent dat vanaf de planningsfase keuzes worden gemaakt en voor elk type boom voldoende ruimte wordt voorzien, zowel onder- als bovengronds. Bijsturing ná goedkeuring of tijdens de werken leidt immers doorgaans tot halfslachtige oplossingen.

Er bestaat een verschil in 'snelheid' tussen het leven van de boom en de omgeving waarin hij moet opgroeien. Onze infrastructuur (wegen, voetpaden, nutsleidingen,...) wordt binnen relatief korte periodes vernieuwd, heringericht of heraangelegd. Op het ogenblik dat de straatboom de volwassen fase bereikt heeft en de onderhoudskosten sterk dalen, wordt zijn omgeving verstoord en leidt vaak tot onherstelbare schade en het verdwijnen van de bomen.

Veel problemen met bomen zijn terug te voeren naar de ontwerpfase en de gebrekkige afstemming in de voorbereidingsfase van inrichtingsprojecten. Juist in het ontwerpstadium kunnen bouw- en aanlegplannen nog worden gewijzigd en aangepast aan gewenste of te behouden beplantingen. Bovendien voorkomt een vroegtijdige afstemming dure ontwerpaanpassingen en vertragingen bij de uitvoering.

Integrale besluitvorming, waarbij alle gemeentelijke disciplines worden betrokken, is essentieel voor het afstemmen van de ambities van alle partijen en het inpassen van bomen, zowel bestaand als nieuw. Het is belangrijk dat de groendienst als bomenbeheerder betrokken wordt bij alle plannen die betrekking hebben op het bomenbestand van bij de planning tot de concrete uitvoering.

Beleidsprincipe 6 : Streven naar een maatschappelijk draagvlak voor bomen

De duurzaamheid van bomen wordt versterkt door het streven naar een maatschappelijke aanvaarding van de aanwezigheid van (straat)bomen en van het gevoerde beheer. Dit betreft niet alleen bewoners maar ook andere overheidsdiensten, nutsmaatschappijen, projectontwikkelaars, aannemers enz. Informatie, communicatie en participatie zijn daartoe belangrijke instrumenten.

Een boom is dikwijls emotie. Dit vaak in positieve zin, maar soms ook in de zin van overlast.

Alle voorzorgen worden genomen en aan alle voorschriften wordt voldaan om de maximale fysieke veiligheid van bewoners of voorbijgangers te waarborgen. Hier speelt uiteraard ook het aspect van de aansprakelijkheid.

De gemeente zal in de mate van het mogelijke maatregelen treffen om overlast te verminderen of te verminderen. In het Kwaliteitshandboek worden de principes en criteria opgesomd hoe de gemeente wenst om te gaan met overlast.

Een heldere communicatie is van groot belang. Door goede informatie en communicatie en door mensen te betrekken bij de aanplant en het beheer van bomen, kan het draagvlak voor openbaar groen gevoelig verhoogd worden.

5. Beleidsdoelstellingen 'Behoud en uitbreiding van bomenbestand'

5.1 Beleidsdoelstellingen met betrekking tot behoud en bescherming van bestaande bomen

5.1.1 Maximaal behoud van bomen

Doelstelling

Er wordt gestreefd naar maximaal behoud van bomen. Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen dient te worden geprobeerd om bestaande bomen te behouden en in te passen.

Strategie

1. Voor elke boom wordt gestreefd naar een levensduur die de natuurlijke levensduur maximaal benadert.
Standplaatsverbetering voor bestaande waardevolle bomen moet een volwaardige optie worden en adequate boomverzorging voor alle bomen een vanzelfsprekendheid.
2. Bij heraanleg van straten en pleinen en bij bouwwerken wordt van in de planfase gestreefd naar maximaal behoud van bomen.
3. Bij heraanleg of herprofilering van wegen en bestrating wordt steeds nagegaan of standplaatsverbetering voor bestaande bomen nodig en mogelijk is.
4. Bomen op het openbare domein worden alleen verwijderd wanneer ze:
 - de veiligheid ernstig bedreigen,
 - overmatige hinder veroorzaken,
 - in het kader van een noodzakelijke herinrichting van de woon- en leefomgeving of de

verkeersinfrastructuur niet te behouden zijn,

- dood of onherstelbaar ziek zijn.

Bomen die verwijderd worden, worden in principe vervangen door bomen van minstens gelijkwaardige kwaliteit, bij voorkeur op dezelfde locatie of in de onmiddellijke omgeving.

5. Bij een lijnvormige boomstructuur zoals een laan of dreef kan het verantwoord zijn om bij sterfte of sterk conditieverlies delen van de dreef of laan in hun geheel te vervangen, inclusief de nog gezonde bomen. Dit dient geval per geval te worden beoordeeld.

6. Bomen op privéterrein vallen in principe buiten het toepassingsgebied van dit bomenbeleidsplan. De gemeente vindt het echter belangrijk dat ook bestaande waardevolle privé-bomen zoveel mogelijk worden bewaard.

5.1.2. Gefaseerd vervangen van probleembomen

Doelstelling

Bomen die niet beantwoorden aan de in het beleidsplan geformuleerde doelstellingen, worden gefaseerd vervangen.

Streefdoel is zoveel mogelijk kwaliteitsvolle bomen en een gevarieerde leeftijdsopbouw van het gemeentelijk bomenbestand.

Het gaat onder meer om

- onterecht gekandelaarde bomen;
- bomen met een onherstelbare snoeischaad
- te grote bomen in een te kleine straat;
- te kleine bomen in een te grote ruimte;
- bomen die te intensief onderhoud vergen (bv. bolboompjes);
- bomen waarvan duidelijk is dat ze door onaangepaste standplaatscondities nooit het gewenste eindbeeld kunnen halen;
- bomen die onveilig zijn of overmatige overlast veroorzaken;
- bomen die op het einde van hun levensloop zijn.

Strategie

1. Bij het gefaseerd vervangen van bomen wordt prioriteit gegeven aan bomen die de veiligheid in ernstige mate bedreigen, in zoverre dit niet kan opgelost worden door beheermaatregelen of herinrichting.

2. Voor andere bomen wordt een afweging gemaakt op basis van de conditie van de boom, de intensiviteit van onderhoud en de gewenste beeldkwaliteit. Als bomen vervangen worden zonder 'zichtbare' reden kan er protest komen van omwonenden of gebruikers. Goede informatieverstrekking is dan ook noodzakelijk.

3. Indien mogelijk wordt met vervanging gewacht tot zich een specifieke aanleiding voordoet, bv. een geplande heraanleg van een straat, renovatie van de rioleringen.

5.1.3. Werken rond bomen

Doelstelling

Bij boven- en ondergrondse werken in de omgeving van bomen worden alle vereiste maatregelen getroffen om schade aan bomen te voorkomen.

Als er werken plaatsvinden in de omgeving van bomen, zijn de risico's op beschadiging, rechtstreeks of onrechtstreeks, zeer talrijk.

Strategie

1. Duidelijke richtlijnen

Om effectief een voldoende bescherming van bomen op werven te realiseren, zijn duidelijke richtlijnen en beschermingsmaatregelen voor het uitvoeren van werken in de nabijheid van bomen noodzakelijk.

Deze richtlijnen zijn concreet uitgewerkt in het Kwaliteitshandboek.

2. Stedenbouwkundige vergunning

Beschermingsvoorwaarden voor bomen op het openbaar domein worden opgenomen in de stedenbouwkundige vergunning bij werkzaamheden in de nabijheid van bomen.

Er worden door de gemeente technische voorwaarden gesteld bij het leggen van kabels en leidingen door nutsbedrijven.

3. Schadevergoeding

Boetes in geval van overtredingen of schade worden in het bestek opgenomen, net als de waarde van de boom. De schade wordt berekend volgens de 'Uniforme methode voor de waardebeoordeling van bomen'.

5.1.4. Waardevolle bomen

Doelstelling

De gemeente wil een bijzondere beschermingsstatus geven aan bijzonder 'waardevolle bomen'. Bedoeling is om ongewenst verdwijnen van deze bomen te voorkomen.

Strategie

1. Inventarisatie

De gemeente stelt een lijst op van bomen die in aanmerking komen om te worden erkend als 'waardevolle bomen'.

2. Wat zijn waardevolle bomen

'Waardevolle bomen' zijn bomen of boomgroepen (dreef, boomstructuur...) die merkwaardig of uitzonderlijk zijn vanwege hun:

- omvang (dikte, hoogte...);
- ouderdom;
- dendrologisch waarde (bijzondere of unieke soort, een bijzondere groei- of snoeivorm);
- natuurwaarde
- cultuurhistorische waarde (bv. herdenkingsbomen, kapelbomen, historische dreven, enz.);
- stedenbouwkundige of landschappelijke waarde (ze zijn door hun verschijningsvorm of door de locatie beeldbepalend voor een straat- of landschapsbeeld).

3. Bewoners worden opgeroepen om actief deel te nemen aan de selectie van waardevolle bomen.

De 'waardevolle bomen' krijgen extra aandacht in informatiefolders en op de website van de gemeente. Bijzondere acties (wandelingen, infobordjes...) kunnen overwogen worden.

5.1.5 Bomeninventaris

Doelstelling

De gemeente zal een inventaris van het huidige bomenbestand opmaken en verder bijhouden.

Voor het uitwerken van een volwaardig bomenplan is het noodzakelijk dat wordt nagegaan wat de actuele kwaliteit en kwantiteit is van de bomen in eigendom en/of beheer van de gemeente. De inventarisatie levert de noodzakelijke informatie voor het formuleren van beleidsdoelstellingen en het ondersteunen en plannen van beheerwerkzaamheden.

Strategie

De doelstelling is om alle individueel beheerde straat-, laan- en pleinbomen op het openbare domein in kaart te brengen en te inventariseren, zowel kwalitatief (Visual Tree Assessment) als kwantitatief (aantallen). Bedoeling is om de inventaris voor het hele grondgebied over een periode van 3 jaar volledig af te werken.

5.1.6. Bomenbeheerplan

Doelstelling

De gemeente wenst dat het beheer en de controle van het openbare bomenbestand op een systematische en planmatige manier wordt georganiseerd en opgevolgd. Daarom zal een bomenbeheerplan worden opgesteld.

Het beheerplan beschrijft voor elke boom een set van reguliere (terugkerende) en bijzondere, niet-reguliere beheermaatregelen.

Het beheerplan is gericht op het bereiken van de vooropgestelde eindbeelden en het in stand houden van deze eindbeelden.

Dit moet ook leiden tot een gezond bomenbestand, een verhoging van de veiligheid op het openbaar domein en het vermijden van overlast.

Strategie

Het bomenbeheerplan wordt gemaakt voor de middellange termijn (4-6 jaar). Aan het einde van beheerperiode volgt een evaluatie en wordt het bomenbeheerplan bijgesteld voor de daarop volgende beheerperiode.

5.2 Beleidsdoelstellingen met betrekking tot uitbreiding van het bomenbestand

5.2.1. Uitbreidingsdoelstellingen

Doelstelling

Waar de omgevingsvoorwaarden het toelaten geldt het aanplanten van bomen als algemene regel.

Strategie

1. Bij de (her)aanleg van straten en pleinen en nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen (verkavelingen, sociale woningbouw, sport- en bedrijventerreinen,...) zal elke mogelijkheid worden benut om bomen te planten, mits aan de noodzakelijke kwaliteitscriteria kan worden voldaan.

2. Bij (her)aanleg van straten en pleinen wordt de groendienst betrokken bij stedenbouwkundige plannen en de voorbereiding der werken.

3. De lokale groenplannen zullen, in overeenstemming met de gewenste boomstructuur, aanduiden op welke plaatsen extra en/of prioritair aanplantingen van bomen gewenst zijn.

4. De gemeente zal bij nieuwe ontwikkelingen en (her)aanleg van straten werken met een bomennorm (bv. aantal bomen per woning, of een boom per aantal parkeerplaatsen).

5. Om na te gaan of de gemeente zijn doelstelling haalt om het huidige aantal bomen minstens te handhaven of zelfs uit te breiden, kan de gemeente werken met een bomenbalans. Een bomenbalans kan voor het hele grondgebied van de gemeente of voor gedeeltes ervan. Een bomenbalans kan ook opgesteld worden bij een project, bijvoorbeeld de heraanleg van een wijk(gedeelte).

5.2.2. Duurzaamheidsdoelstellingen

Doelstelling

Het beoogde bomenbestand bestaat voornamelijk uit duurzame bomen. Van bij de aanplant worden de condities geschapen om een optimale groei en levensduur te kunnen garanderen. Op plaatsen waar onvoldoende ruimte is, worden geen bomen aangeplant.

Strategie

1. De boomkeuze (grootte, soort...) wordt altijd afgestemd op de beschikbare boven- en ondergrondse ruimte en de groeiplaatseigenschappen. In het kwaliteitshandboek worden daaromtrent de nodige richtlijnen vastgelegd.

2. Het **behoud van de standplaats** is een uitgangspunt bij het aanplanten van bomen in parken en plantsoenen en bij bomen in landelijk gebied. Dit principe gaat (meestal) niet op bij straat- en laanbomen, zeker in een dicht bebouwde omgeving. De standplaats is bijna altijd dermate verstoord dat een aanpassing van de standplaats noodzakelijk is, wil men straatbomen doen groeien.

3. Bij nieuwe aanplant wordt bij ontwerp, keuze en inrichting van de standplaats en bij de boomkeuze zoveel mogelijk gestreefd naar bomen met een minimale levensverwachting van 80 jaar. We noemen dit 'duurzame bomen'.

4. In de praktijk is het niet altijd mogelijk om voldoende ruimte te voorzien voor dergelijke langlevende (meestal grote) bomen. Indien onvoldoende onder- of bovengrondse ruimte aanwezig is of kan gerealiseerd worden, en op die plaatsen toch bomen gewenst zijn, wordt gekozen voor bomen met een snellere vervangingscyclus: de '**korte-omloopbomen**'. De boomkeuze en de groeiplaatsvoorziening worden dan afgestemd op een levensduur van 30 jaar.

5. Op plaatsen waar onvoldoende boven- of ondergrondse ruimte aanwezig is om deze minimale levensduur te kunnen garanderen, worden geen bomen aangeplant.

6. Het plaatsen van bomen in bovengrondse bakken en kuipen wordt niet beschouwd als een duurzaam alternatief. Dit is een noodmaatregel, alleen bedoeld om op sommige grijze plaatsen meer groen te krijgen.

7. Bomen worden in principe aangeplant op de definitief gewenste plantafstand. Om sneller een ruimtelijk effect te hebben, worden soms meerdere bomen dicht bij elkaar geplant dan wenselijk. Alleen in specifieke omstandigheden wordt een dergelijke strategie overwogen.

8. Waar mogelijk worden straatbomen in grasstroken of **groenbermen** geplant: het is goedkoper bij aanleg, beheer en onderhoud, het geeft minder kans op problemen en succes is groter dan wanneer bomen in verharding staan.

9. Een **verharding binnen de wortelzone** wordt slechts aangebracht als er een nevengebruik is, zoals voetgangers-, fietsers of autoverkeer. Indien verharding wordt toegepast, dan wordt gestreefd naar een vocht- en luchtdoorlatende verharding.

Bij bomen in verharding wordt altijd standplaatsverbetering toegepast. Investeren in een plantlocatie kan maar één keer.

Bij bomen in verharding dient altijd een voldoende grote boomspiegel te worden voorzien.

10. Bij keuze en aanplant van bomen worden **duurzame methoden en materialen** gebruikt.

Duurzame bomen

Het is van belang om het begrip duurzaamheid bij bomen goed te omschrijven om misverstanden te vermijden. Naast de leeftijdsverwachtingen van bomen zijn ook van belang :

- *geschikte standplaats (voldoende ruimte ..)*
- *geschikte soort (stress, ziektebestendig , ..)*
- *geschikte locatie (zodat de boom op termijn niet in de weg staat)*
- *goed te beheren (zonder overmatige kost)*
- *geen (overmatige) overlast voor onwonenden*

5.2.3. Meer grote bomen

Doelstelling

Grote bomen van 1ste grootteklasse genieten in het openbaar domein de voorkeur. Enkel als de randvoorwaarden dit niet toelaten worden kleinere bomen aangeplant.

Grote bomen dragen op termijn meer bij aan de beeldkwaliteit, natuur- en milieuwaarde en duurzaamheid die wordt nagestreefd, dan kleine bomen.

Tabel: Grootteklassen bomen (gebaseerd op een volwassen boom)

Grootte	Hoogte	Kroon-diameter	Theoretische Leeftijds-verwachting
1 ^{ste} grootte	> 12 m	8-20 m	60 -100 jaar
2 ^{de} grootte	6-12 m	4-10 m	30 - 60 jaar
3 ^{de} grootte	< 6 m	2-6 m	20 - 40 jaar

Strategie

1. Bij nieuwe aanleg of heraanleg en aanplant wordt in beginsel gekozen voor een boomsoort van een, voor de betreffende groeiplaats, **zo groot mogelijke boomklasse**.

Waar mogelijk wordt gekozen voor bomen van de 1ste grootte. Alleen wanneer dit omwille van standplaatsomstandigheden niet mogelijk is – grote bomen vereisen meer boven- én ondergrondse ruimte - wordt gekozen voor bomen van 2de of 3de grootte.

2. In landelijk gebied, buiten de bebouwde omgeving, worden in beginsel geen bomen van 3de grootte aangeplant, tenzij op zeer specifieke plekken of in het kader van een houtkant, vogelbosje, ...

3. Bomen worden op het ontwerp steeds weergegeven op de grootte die zij zullen bereiken in het gewenste eindbeeld. Dat wil zeggen de grootte van de uiteindelijke boom op de verwachte levensduur. Alleen dan kan de haalbaarheid van het ontwerp op een reële basis worden getoetst en toekomstige problemen worden vermeden.

5.2.4 Meer diversiteit

Doelstelling

Om de kwaliteit en duurzaamheid van het bomenbestand te vergroten, is een variatie in boomsoorten en een evenwichtige leeftijdsverdeling noodzakelijk.

Het is niet gewenst dat bepaalde soorten binnen de gemeente in verhouding overmatig voorkomen.

- Dit is nadelig voor de **biodiversiteit**.
- Het geeft een **verhoogd risico** wanneer door ziekte of door bijzondere weersomstandigheden een bepaalde soortengroep nadelig beïnvloed wordt. Uniformiteit in het bomenbestand kan ook bepaalde plagen in de hand werken.
- Toepassing van een variatie aan boomsoorten kan bijdragen aan de **herkenbaarheid** van wegen, wijken of gebiedsdelen.
- Variatie vergroot de **belevingswaarde**, met bomen met een opvallende bloei, al dan niet eetbare vruchten...

Ook een goede **leeftijdsverdeling** is belangrijk. Als het grootste deel van het bomenbestand zich bijvoorbeeld in de eindfase bevindt, dan zal de verjonging op hetzelfde tijdstip moeten gebeuren. Dat zal een sterke invloed hebben op de bomenstructuur. Ook om organisatorische redenen (beheer, budget) is een evenwichtige leeftijdsspreiding te verkiezen.

Strategie

1. Streefdoel is dat het totale bomenbestand van de gemeente bestaat uit:

- maximaal 30% soorten van eenzelfde familie (bv. *Fagaceae*, napjesdragersfamilie: Eik, Beuk, Kastanje),
- maximaal 20% soorten van eenzelfde geslacht (bv. Eik),
- maximaal 10% van eenzelfde boomsoort (bv. Zomereik, *Quercus robur*),
- maximaal 5 % van één variëteit of cultivar (bv. *Quercus robur* 'Fastigiata Koster').

Dat betekent concreet dat op het niveau van de gemeente minstens 5 verschillende geslachten, minstens 10 verschillende boomsoorten en minstens 20 verschillende variëteiten of cultivars worden gebruikt. Dit zijn minima, méér diversiteit mag.

2. De keuze van boomsoort in de bebouwde omgeving is voornamelijk afhankelijk van eisen aan groeiplaats en goede inpassing in de stedenbouwkundige context. Slechts een beperkt aantal inheemse boomsoorten is geschikt als straat- of pleinboom in de bebouwde omgeving. Wanneer we ons zouden beperken tot deze soorten wordt het bomenbestand kwetsbaarder voor ziekten en plagen of ontstaat een eentonig beplantingsbeeld.

Daarom kunnen in de bebouwde omgeving naast inheemse soorten ook uitheemse soorten en hun cultivars worden toegepast. Waar de standplaats geschikt is en vooral in het buitengebied kan om cultuurhistorische, landschappelijke of ecologische redenen de voorkeur gaan naar inheemse en streekeigen soorten.

3. Variatie moet, maar het is niet wenselijk om onbegrensd te variëren in de soortenkeuze. Dit leidt tot onrust in en verrommeling van het straatbeeld. Uniformiteit of een bepaalde stijl in beplanting zorgt daarentegen voor rust en versterkt het effect van de bomen op het straatbeeld. Om die reden wordt per beplantingseenheid (straat(deel), plein of perk) in de regel zo veel mogelijk gestreefd naar eenheid in boomsoortenkeuze.

4. Om ervoor te zorgen dat aan de doelstellingen van voldoende variatie en de juiste mate van uniformiteit wordt voldaan, moet een gedegen beplantingsplan deel uitmaken van elk ontwerp. Een dergelijk plan moet afgestemd worden op de gewenste boomstructuur in de gemeente.

5.2.5 Spaarzaam met snoeivormen

Doelstelling

Boomvormen die ook na de jeugdfase intensief en frequent onderhoud vergen, worden slechts uitzonderlijk en op basis van een specifiek ontwerp toegepast.

Onze inspanningen zijn erop gericht om de beschikbare middelen, die we voor de inrichting en het beheer van onze openbare ruimte ter beschikking hebben, zo optimaal mogelijk in te zetten. Het beperken van de ingrepen tot echte verzorging- en begeleidingssnoei komt overeen met het doel duurzaam te streven naar zo mooi en gezond mogelijke bomen.

Strategie

1. Vormbomen, leibomen en dergelijke passen we alleen toe op representatieve plekken of om cultuurhistorische of architecturale redenen.
2. Bij het gebruik van leibomen dient steeds overwogen te worden of hetzelfde effect niet kan bereikt worden door het toepassen van een jaarlijkse bloksnoei. Dat geeft ongeveer hetzelfde effect en is veel onderhoudsvriendelijker.
3. Bolvormige bomen die jaarlijkse snoei vereisen, worden alleen toegepast wanneer zij een duidelijke meerwaarde hebben voor de totale omgeving waarvan zij deel uitmaken.
4. Als de beperkte ruimte de enige reden is om voor een snoeivorm te kiezen moet zorgvuldig afgewogen worden of de kosten opwegen tegen de voordelen en of een boom van derde grootteorde of een andere groenvorm geen betere oplossing is.

5.2.6 Voorkomen van overlast

Doelstelling

Bij nieuwe aanplant van bomen worden in de mate van het mogelijke maatregelen genomen om de kans op overlast te voorkomen.

Overlast is niet altijd te voorkomen. Gezien het belang van bomen is enige mate van overlast aanvaardbaar.

In het Kwaliteitshandboek worden daaromtrent de nodige richtlijnen vastgelegd.

Strategie

1. Bij de aanplant van bomen wordt rekening gehouden met de vereiste boven- en ondergrondse ruimte om overlast te voorkomen.
2. Het voorkomen van overlast is één van de criteria waarmee rekening wordt gehouden bij de boomkeuze (boomsoort, boomgrootte, enz.).
3. Om het draagvlak voor bomenbeheer te verhogen is het belangrijk om actief te communiceren over de boomkeuze en waar mogelijk bewoners actief daarbij te betrekken.

6. Bomenstructuur

Dat bomen in belangrijk mate het (groene) uiterlijk van een gemeente bepalen, met hun opgaande vorm waardevolle elementen in zowel het bebouwde als het open landschap, is reeds uitvoerig aan bod gekomen. Bomen leveren een bijdrage aan het milieu, de kwaliteit van de leefomgeving en ze hebben dikwijls een cultuurhistorische betekenis. Daarenboven biedt de aanplanting van bomen ook mogelijkheden om aan het landschap te bouwen. Op schaal van het gebouw in een dorpskern kan een boom of bomenrij gezien worden als een architecturaal element. Op schaal van het landschap kunnen bomenrijen of bomengroepen en zeker als het gaat over uitgegroeide bomen van 1ste grootte, uitgroeien tot een sterk ruimtelijk element en robuuste structuur die tegelijk ordenend werkt en samenhang brengt. Het doordacht uittekenen en ontwerpen van een bomenstructuur voor het grondgebied van een gemeente, biedt dan ook heel wat kansen om aan de ruimtelijke kwaliteit te werken op deze verschillende schaalniveaus.

Bomen kunnen niet om het even waar worden geplant. Duurzaam omgaan met bomen vraagt een onderbouwde plaatsbepaling die wordt weergegeven in een boomstructuur. Het uitwerken van zo'n boomstructuur vormt dan ook een belangrijke verdere uitwerking van het bomenbeleidsplan.

Bedoeling van de bomenstructuur is te komen tot een raamwerk dat enerzijds geënt is op historische en bestaande kwaliteiten, grotere landschappelijke en stedenbouwkundige structuren, en dat anderzijds sturend is voor toekomstige ontwikkelingen.

De bomenstructuur is een onderdeel van de te ontwikkelen groenstructuur voor de gemeente (rekening houdend met bestaande en potentieel waardevolle vegetaties en biotopen) en de visie voor de publieke ruimte.

Bomen kunnen in verschillende formaties worden aangeplant:

- punctueel
- in rijen (enkel/dubbel)
- in los plantverband
- in een grid.

In het ontwerp van de bomenstructuur kunnen bomen (al dan niet in bepaalde formaties) toegepast worden als structuurboom, sfeerboom of accentboom.

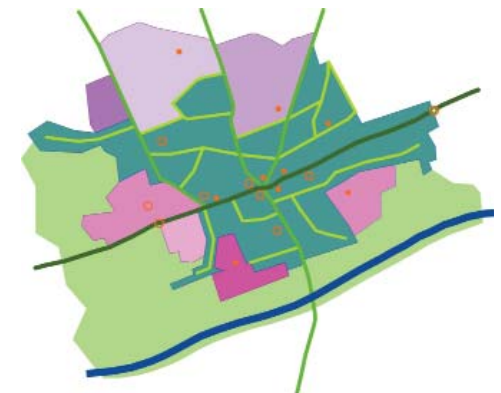
- structuurboom: bomen die de ruimte in de eerste plaats structureren en samenhang brengen, bv. langs hoofdwegen,
- sfeerbomen: bomen die zorgen voor de verfraaiing van de omgeving door bv. een karakteristieke groeivorm of (bloei/herfst)kleur.
- accentbomen: bomen die een speciale plek of ruimte accentueren.

Voor het uitwerken van een bomenstructuur werken we, naar het model van de 'Richtlijn voor het opstellen van een beleids- en bomenbeheerplan voor bomen' van ANB, met drie elementen of 'generieke bouwstenen': vlakken (of zones), lijnen en punten.

De vlakken of zones slaan op specifieke gebieden of delen van de gemeente, met name woonzones en bedrijventerreinen.

De lijnen en punten bevinden zich op het hele grondgebied van de gemeente zowel in meer stedelijk als in de landelijke omgeving.

Voor de soortenkeuze verwijzen we naar Deel II kwaliteitshandboek en Deel IV met de lijsten 1 en 2 van geschikte laan/straatbomen respectievelijk voor de bebouwde omgeving en de landelijke omgeving.

6.1 Vlakken of zones

Binnen het grondgebied van de gemeente worden een aantal zones afgebakend die een herkenbare eenheid vormen met een eigen karakter, structuur en stedenbouwkundige context. Het is bv. duidelijk dat in smalle, dichtbebouwde straten van het centrum op een andere manier met bomen moet worden omgegaan dan in nieuwe woonwijken aan de rand van de gemeente of in het landelijke gebied. Het uitwerken van een specifieke boomstructuur op schaal van deze zones is dan ook gewenst.

Voor elke zone worden een aantal boomspecifieke eindbeelden voorgesteld (soort, plantverband, grootteorde, speciale wensen,...). Aan de hand daarvan kan de gewenste kwaliteit en dichtheid aan bomen op een samenhangende manier vorm worden gegeven. Bedoeling is dat de boomstructuur bijdraagt aan de herkenbaarheid en de kwaliteit van de afgebakende zones. Als principe daarbij geldt: eenvoud in de hoofdlijnen, variatie in de onderdelen.

Hieronder worden respectievelijk de streefdoelen en mogelijke eindbeelden opgenomen. Vervolgens worden per type (woon)zone bepaald welke streefdoelen en eindbeelden van toepassing kunnen zijn.

Woonzone 1 Historische stads- en dorpskern(en)

Kenmerkend voor de historische stads- en dorpskernen is o.m.:

- dichte, aaneengesloten bebouwing
- intensief gebruik van de ruimte (ondergronds en bovengronds)
- woon/winkelstraten met een profiel dat vaak niet voorzien is op de aanwezigheid van bomen
- vaak doorsneden door belangrijke verbindingswegen met druk verkeer

Woonzone 2

Oudere woonwijken aansluitend bij de stads- of dorpskern

Kenmerkend voor de oudere woonwijken is o.m.:

- vrij dichte, vaak aaneengesloten bebouwing
- vaak vermenging van functies (wonen, kleinschalige bedrijven)
- (woon)straten met een profiel dat vaak niet voorzien is op de aanwezigheid van bomen,
- intensief gebruik van de ruimte (ondergronds en bovengronds)

Woonzone 3

Naoorlogse wijken en verkavelingen aan de rand of in landelijk gebied

Kenmerkend voor veel naoorlogse verkavelingen is:

- een openbaar domein met (soms) brede wegprofielen en overmaatse verhardingen en/of brede groenzones
- vrij ruime woonkavels met private voortuinen
- richten zich vaak niet naar het landschap maar zijn opgebouwd rond een structuur van pleintjes
- rommelige overgang naar landschap

Woonzone 4

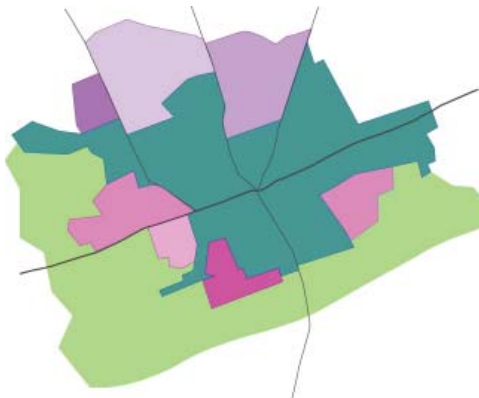
Nieuwe wijken en verkavelingen

Streefdoelen

- Maximaal gebruik maken van de beschikbare ruimte voor puntvormige aanplant van bomen 1ste grootte op duurzame standplaatsen (solitair of in blok). Een grote boom op de hoek van een straat heeft op termijn meer effect dan een rij kleine bomen.
- Lijnbeplanting waar mogelijk, afhankelijk van het straatprofiel (eventueel in combinatie met parkeren)
- Harmonische overgang tussen bebouwing en landschap realiseren.

Bedrijventerreinen

Bedrijventerreinen bieden in de eerste plaats ruimte

voor bedrijvigheid en zijn dan ook grootschalig in percelering en gebouwen met een aangepast wegprofiel in functie van het vrachtverkeer. De grootschaligheid biedt ruimte voor een robuuste bomenstructuur als dit meegenomen wordt in de planvorming, waar. De overgang naar open ruimte is veelal beperkt tot een kleinschalig groenscherm waardoor bedrijven vaak het landschap domineren.

Streefdoelen

	Streefdoel 1	Streefdoel 2	Streefdoel 3	Streefdoel 4
Woonzone 1 Historische stads- en dorpskernen	Maximaal gebruik maken van de beschikbare ruimte voor puntvormige aanplant van bomen 1° grootte op duurzame standplaatsen (solitair of in groep) waardoor de aanplant van bomen in smalle straten minder noodzakelijk is (één grote boom op de hoek van een straat heeft meer effect dan een rij kleine bomen)	Lijnbeplanting indien mogelijk, afhankelijk van het straatprofiel (eventueel in combinatie met parkeren)		
Woonzone 2 Oudere woonwijken aansluitend bij de stads- of dorpskernen				
Woonzone 3 Naoorlogse wijken en verkavelingen aan de rand of in landelijk gebied			Overmaatse straatprofielen progressief toepassen om duurzame standplaatsen te creëren	Harmonische overgang creëren tussen bebouwing en landschap realiseren
Woonzone 4 Nieuwe wijken en verkavelingen				
Bedrijventerreinen	Op zoveel mogelijk plaatsen bomen van 1° grootte op duurzame standplaatsen (solitair of in blok)	Waar mogelijk wegenpatroon begeleiden met lijnvormige bomenaanplant, niet gekoppeld aan parkeerplaatsen	Waar mogelijk forse boomgroepen gebruiken als scherm/overgang bebouwing/ landschap	Op kavels die minstens gedurende 5 jaar niet bebouwd worden, kunnen tijdelijk snelgroeiende bomen (zoals wilg en populier) aangeplant worden.

Eindbeelden

	Eindbeeld 1: Bomen zichtbaar maken	Eindbeeld 2 : Bomen in straten	Eindbeeld 3 :Overgang landschap/bebouwing
	<ul style="list-style-type: none"> • bomen van 1° of 2° grootte • duurzame soort • duurzame standplaats • zo mogelijk in groenstrook of beplante boomspiegel 	<ul style="list-style-type: none"> • grootteklasse en vorm (vb. zuilvorm) afhankelijk van de beschikbare ruimte (ondergrond en bovengronds) • guurzaame standplaats indien mogelijk, anders korte omloopbomen 	
Woonzone 1 Historische stads- en dorpskernen	Op markante plekken, kruispunten, pleinen, plantsoenen, rotondes, parkeerzones, ... <ul style="list-style-type: none"> • soortendiversiteit nastreven 	In woonstraten <ul style="list-style-type: none"> • inrichting van de groeiplaats wordt afgestemd op het stenig karakter • plantverband (punt, lijn) afhankelijk van beschikbare ruimte 	
Woonzone 2 Oudere woonwijken aansluitend bij de stads- of dorpskernen	Minstens één boom per zichtveld op kruispunten, pleintjes, plantsoenen, rotondes, overhoeken, ... <ul style="list-style-type: none"> • soortendiversiteit nastreven 	In woonstraten en woonerven <ul style="list-style-type: none"> • indien mogelijk flexibele toepassing van lijnbeplanting • inrichting van de groeiplaats wordt afgestemd op het stenig karakter • homogeen beeld qua habitus per straat 	
Woonzone 3 Naoorlogse wijken en verkavelingen aan de rand of in landelijk gebied	Minstens één boom per zichtveld op kruispunten, pleintjes, plantsoenen, rotondes,... <ul style="list-style-type: none"> • uniformiteit soorten binnen de wijk, soortendiversiteit tussen de verschillende wijken 	In woonstraten en woonerven <ul style="list-style-type: none"> • waar mogelijk lijnstructuren toepassen (enkele of dubbele bomenrij in gelijkgrondse berm) • homogeen beeld qua habitus per straat • per wijk een vijftal soorten die geschikt zijn om het karakter van de wijk te versterken 	
Woonzone 4 Nieuwe wijken en verkavelingen			
Bedrijventerreinen	Op strategische plekken, kruispunten, pleintjes, plantsoenen, rotondes, parkeerzones, ... <ul style="list-style-type: none"> • geen bomen van 2° grootte, enkel van 1° grootte • soortendiversiteit nastreven 	Wegbegeleiding op bedrijventerreinen <ul style="list-style-type: none"> • lijnstructuur flexibel toepassen (enkele of dubbele bomenrij in gelijkgrondse berm) • waar mogelijk bomen van 1° of 2° grootte – geen bomen van 3° grootte • duurzame standplaats indien mogelijk, anders korte omloopbomen • homogeen beeld qua habitus 	Overgang landschap/ bebouwing <ul style="list-style-type: none"> • bomen van 1° of 2° grootte • duurzame soort en standplaats • sortimentskeuze, plantverband en beheer afhankelijk van de beschikbare ruimte, landschapstype en natuurwaarde

6.2 Lijnen

Een lijnvormige boomstructuur geeft samenhang in het groen en versterkt de ruimtelijke structuur. Deze lijnvormige structuren kunnen een onderdeel zijn van de vlakvormige structuren, maar kunnen deze zones ook doorkruisen of een verbinding tussen deze zones vormen.

De lijnvormige boomstructuur wordt op gemeentelijk niveau uitgewerkt in de vorm van een samenhangend netwerk met daaraan gekoppelde eindbeelden.

Voorbeelden van lijnen zijn:

- waterlopen (incl. vallei en valleiranden)
- groene assen
- verkeersstructuren (wegen, autowegen, fietspaden, trage wegen, spoorwegen, enz)

In dit bomenbeleidsplan beperken we ons tot een aantal suggesties voor eindbeelden met betrekking tot het wegenstelsel aan de hand van een categorisering volgens schaalniveau en functie.

We onderscheiden **5 wegtypes**.

Type 1: Hoofdverkeerswegen: bovenlokale verbindingswegen en verbindings- en invalswegen op het niveau van de gemeente (verbinden verschillende dorpen binnen de gemeente).

Type 2: Ringlaan, stadsboulevard...

Type 3: Ontsluitingswegen op het niveau van een dorp, wijk/verkeerswoning (Lokale wegen II & III).

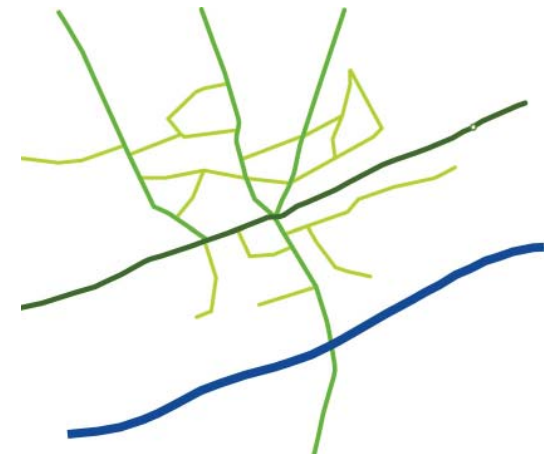
Type 4: Centrumstraten/woonstraten.

Type 5: Landelijke wegen.

De functie van de boomstructuur verschilt per type weg. Zo zorgen bomen langs een grote invalsweg of hoofdweg door de gemeente voor herkenning en oriëntatie. Ze kunnen ook een belangrijke landschappelijke en ecologische waarde hebben.

Eindbeeld Lijnaanplant wegtype 1 – Hoofdverkeerswegen

1. Streefdoel is een zo compleet mogelijk bomenrij die naargelang de ruimte op verschillende plaatsen in het profiel gesitueerd kan worden (dubbelzijdig, enkelzijdig, alternerend links of rechts, middenberm). Indien de ruimte/profielbreedte het toelaat gaat de voorkeur naar een dubbelzijdige bomenrij en/of bomen op de middenberm.
2. De bomen worden bij voorkeur in een gras- of groenberm geplant.
3. Steeds één hoofdsoort per weg(segment).
4. Zo mogelijk bomen van 1ste grootte. Nooit 3de grootte, behalve waar deze wegen door de bebouwde kom lopen.
5. De bomen van 1ste grootte staan op een plantafstand van 10 – 20 meter (tenzij zuil- of smalle kroonvormen worden gebruikt). In landelijk gebied kan een grotere plantafstand aangehouden worden.
6. Alhoewel de voorkeur gaat naar duurzame bomen op duurzame standplaatsen, kunnen op sommige plaatsen – in functie van o.m. landschapsbeeld, cultuurhistorie, ... - ook bomen met een kortere levensduur (zoals populier, wilg) worden aangeplant.
7. De soortkeuze voor de lijnbeplantingen buiten de bebouwde kom hangt af van het type landschap en de in het landschap reeds aanwezige bomen. De sortimentskeuze moet waar mogelijk het landschappelijk beeld versterken, aansluiten bij bestaande beplanting en een bijdrage leveren aan het behoud en de verhoging van de biodiversiteit. Hier worden geen zuilvormige cultivars toegepast.
8. Waar de verbindingswegen door bebouwd gebied lopen, kunnen voor lijnbeplanting eventueel verschillende soorten van eenzelfde geslacht (bv. Acer x freemanii en Acer platanoides) en verschillende cultivars van eenzelfde soort (bv. Acer x freemanii 'Celzam', 'Elegant' en 'Armstrong') worden gebruikt, in functie vooral

van de standplaatseigenschappen en het gewenste eindbeeld. In de bebouwde omgeving kunnen ook verschillende kroonvormen toegepast worden (zuilvormig, smal- tot breed piramidaal of eivormig) in functie van de beschikbare bovengrondse ruimte.

Eindbeeld Lijnaanplant Wegtype 2 – Ringlaan/ Stadsboulevard

1. Streefdoel is een zo volledige mogelijke laanstructuur, bij voorkeur dubbelzijdig en/of op middenberm.
2. De bomen worden bij voorkeur in een gras- of groenberm geplant.
3. Steeds één hoofdsoort per weg(segment).
4. Bij voorkeur duurzame bomen op duurzame standplaatsen.
5. Soortenkeuze: Zo mogelijk bomen van 1ste grootte. Nooit 3de grootte.

Eindbeeld Lijnaanplant wegtype 3 – Ontsluitingswegen dorp/wijk

1. Streefdoel is een herkenbare lijnstructuur op schaal van het dorp of de wijk. Afhankelijk van de beschikbare ruimte een dubbel- of enkelzijdige bomenrij, eventueel in parkeerstrook.
2. Er wordt steeds één hoofdsoort per straat gebruikt.
3. Duurzame aanplant, zo mogelijk in gras- of groenberm.
4. Boomgrootte is afhankelijk van de beschikbare boven- en ondergrondse ruimte: waar mogelijk 1ste of 2de grootte, in uitzonderlijke omstandigheden 3de grootte. Hier kan ook gewerkt worden met zuilvormige bomen (realisatie op basis van specifiek ontwerp).

Eindbeeld Lijnaanplant wegtype 4 – Centrumstraten/woonstraten

1. Afhankelijk van de beschikbare ruimte een dubbel- of enkelzijdige bomenrij, eventueel in parkeerstrook.
2. In smalle woonstraten met gevels tot op het voetpad of profielbreedte < 5,5 m wordt geen lijnvormige boombeplanting toegepast. Eventueel kunnen wel puntsgewijs bomen of kleine boomgroepen aangeplant worden.
3. Er wordt steeds één hoofdsoort per straat gebruikt.
4. Boomgrootte is afhankelijk van de beschikbare boven- en ondergrondse ruimte: waar mogelijk 1ste of 2de grootte, in uitzonderlijke omstandigheden 3de grootte.
Hier kan ook gewerkt worden met zuilvormige bomen, leibomen of bloksnoei (realisatie op basis van specifiek ontwerp).
5. In of aan de randen van wijken/woonkernen die aansluiten op het buitengebied, kan het sortiment afgestemd worden op het landschappelijk karakter van het aangrenzende buitengebied. Zo kunnen sierappels of sierkersen op dergelijke plekken minder aangewezen zijn, maar zou men bv. kunnen werken met bomen, zoals (knot)wilgen, populier, els, eik, ... uit lijst 2 : bomen voor landelijke omgeving in deel 4 van het bomenplan).

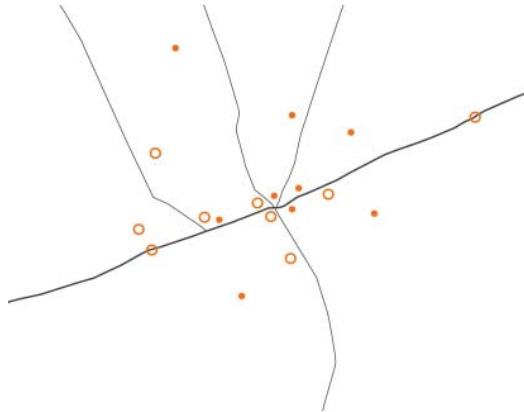
Eindbeeld Lijnaanplant wegtype 5 – Landelijke wegen

1. Langs landelijke wegen moet zorgvuldig afgewogen worden welk type van aanplant het meest aangewezen is: lijnbeplanting met hoogstammen, knotbomen, struwelen, houtkanten, ...
2. Voor lijnbeplanting met hoogstammen: alleen bomen van 1ste grootte. Nooit bomen van 3de grootteklasse.
Voor knotbomen, struwelen en dergelijke komen uiteraard ook kleinere bomen in aanmerking.
3. De bomen worden bij voorkeur in een gras- of groenberm geplant.
4. Geen laanbomen langs aanpalend bosperceel.
5. Lijnbeplanting kan onderbroken worden voor aantrekkelijke uitzichten.
6. De soortenkeuze gebeurt in functie van het landschapstype waarin de weg gelegen is en de natuurwaarde van de omgeving. Alleen bomen uit lijst 2 in deel 4 van het bomenplan . Nooit zuilvormige cultivars.

6.3 Punten

Punten zijn bijzondere plekken in de gemeente die door hun ligging, omvang of bijzondere eigenschappen belangrijk zijn voor de gemeente of het landschap en waar de aanplant van bomen kan bijdragen tot een kwalitatief hoogwaardige inrichting. De bomen (solitaire bomen, boomgroepen) die hier geplant worden, moeten zorgen voor een verbijzondering van deze plekken. Deze plekken kunnen zowel in als buiten de bebouwde omgeving liggen en kunnen zelfstandig of in samenhang met de vlakken/zones en lijnen, deel uitmaken van de boomstructuur. Vaak gaat het om plekken waar meer ruimte voor bomen beschikbaar is of kan gecreëerd worden dan langs straten.

Voorbeelden van puntvormige elementen zijn:

- pleinen
- groene ruimten (parken en plantsoenen, sportterreinen, enz.)
- knooppunten (kruisingen, rotondes...)
- 'poort'/entree tot de gemeente/dorpen
- parkings
- markante gebouwen (historisch gebouw, hoeve, kasteel, kerk, kapel, molen,...)
- markante plekken in de gemeente (bv. begraafplaats, winkelwandelstraat...)
- markante landschapselementen (vijver, heuvel,...)

Streefdoel

Voor deze 'plekken' geldt bij uitstek dat maatwerk nodig is en geen standaardoplossing kan worden voorgesteld. De bomen (soort, grootte, vorm, plantverband, beheer...) moeten het karakter van de plek ondersteunen. Naast het inspelen op de landschaps- of stedenbouwkundige structuur kunnen ook cultuurhistorische, verkeerstechnische, (multi) functionele, ecologische en recreatieve aspecten een rol spelen.

Eindbeeld

- Hier kunnen, afhankelijk van de locatie, de schaal van de omgeving, de grootte van de gebouwen enz., bomen van de drie grootteklassen gebruikt worden, maar bij voorkeur bomen van 1ste grootte op duurzame standplaatsen.
- Hier kunnen, afhankelijk van de locatie, vrij uitgroeiende bomen gebruikt worden, maar kan ook vormsnoei (leibomen, bloksnoei, knotbomen...) toegepast worden.
- Dichtheid en plantverband is variabel.
- Naast de bomen uit de voorkeurlijsten van straatbomen, (deel IV van het bomenplan) kunnen hier ook andere markante bomen met specifieke vorm en sier- of natuurwaarde worden toegepast, op voorwaarde dat aan de standplaatsvereisten kan worden voldaan.

7. Communicatie en participatie

In de vorige hoofdstukken is duidelijk gesteld dat bomen in de eerste plaats zorgen voor een leefbare stad voor de mensen die er wonen. De gemeente wil zorg dragen voor de bomen op het openbaar domein die door de gemeente beheerd worden, maar het is duidelijk dat dit niet enkel de zaak kan zijn van de lokale overheid.

Een goede communicatie met de bevolking over het hoe en waarom van bomen en de beleidskeuzes is dan ook cruciaal zeer belangrijk.

Informatie

In de eerste plaats kan een brochure of een informatievergadering over het bomenbeleidsplan de burger wegwijs maken in het beleid van de gemeente en het maatschappelijk draagvlak voor bomen vergroten.

Inspraak

De gemeente wil haar inwoners de mogelijkheid geven om hun stem te laten horen met betrekking tot het gemeentelijk bomenbeleid zodat de juiste bomen op de juiste plaats geplant worden. Daarom zal een open communicatie gevoerd worden en zullen ontwerpplannen ter consultatie worden voorgelegd. Hierbij zullen ook de nieuwe media actief ingeschakeld worden.

Actieve participatie

Bij grootschalige projecten zal ernaar gestreefd worden om de bevolking actief in te schakelen, bijvoorbeeld via plantacties die zich kunnen richten tot specifieke bevolkingsgroepen zoals de jeugd of families met kinderen. Hierdoor worden de inspanningen om tot een groter bomen- en bosbestand te komen gedeeld door de inwoners. De gemeente wil verenigingen en initiatieven steunen die actief meewerken aan het vergroenen van de gemeente. Onder meer de gemeentelijke Mina-raad kan hierbij een belangrijke stimulerende rol spelen

Medebeheer

De gemeente wil ook tot een vorm van medebeheer komen, waardoor het verantwoordelijkheidsgevoel kan groeien. Omwille van deskundigheid en veiligheidsrisico's kunnen bewoners uiteraard niet zelf mee instaan voor traditioneel onderhoud, maar ze kunnen wel ingeschakeld worden in het opvolgen van

specifieke bomen.

Waardevolle bomen

De gemeente wil een bijzondere aandacht besteden aan waardevolle bomen. Daarrond zullen specifieke publieksacties ontwikkeld worden.

Klachtenbehandeling

Klachten van inwoners over bomen worden door de gemeente ernstig genomen. Ze worden beoordeeld op basis van dit beleidsplan.

Sensibilisatie

De gemeente wil haar inwoners ook sensibiliseren om zelf meer bomen te planten en te koesteren. Dat zal gebeuren via het ter beschikking stellen van plantmateriaal, aangepaste subsidieregelingen en deskundig advies.

Vergunningsplicht

Tenslotte geldt een vergunningsplicht voor het rooien van hoogstammige bomen. De gemeente wil de inwoners informeren over de concrete toepassing van de vergunningsplicht. Indien bomen moeten gekapt worden, zal samen gezocht worden naar oplossingen voor het behoud van de landschappelijke kwaliteiten. Op eenzelfde manier wil de gemeente omgaan met monumentale bomen die mee het straatbeeld en het karakter van de gemeente bepalen.

8. Projecten en acties

Beleidsplannen hebben slechts zin als er werk wordt gemaakt van de uitvoering. Op het terrein gebeurt het eigenlijke werk om de doelstellingen en strategie om te zetten tot projecten of realisaties. Dit geldt des te meer voor het bomenbeleidsplan dat streeft naar een duurzaam bomenbestand voor de gemeente. Bomen zijn levende organismen en behoeven een voldoende zorg om ze in een goede conditie te houden en tot een volwassen boom te laten uitgroeien volgens hun eindbeeld. In dit hoofdstuk willen we een opsomming geven van de projecten, acties, en maatregelen om dit bomenbeleidsplan verder tot uitvoering te brengen binnen de gemeente.

Dit gebeurt in een tabelvorm om een overzicht te bieden met aanduiding van de deelacties per project en een vooropgestelde timing.

Omschrijving project	Timing
Communicatie en bekendmaking bomenbeleidsplan en kwaliteitshandboek bomen	
Interne communicatie binnen de gemeentelijke diensten <ul style="list-style-type: none"> - groendienst als aanspreekpunt - belangrijkste diensten: infrastructuur (openbare werken), ruimtelijke ordening (stedenbouw), milieu, mobiliteit (verkeer) 	2014-2015
Externe communicatie naar de actoren die met bomen te maken hebben <ul style="list-style-type: none"> - ontwerpers van infrastructuur - andere wegbeheerders in de gemeente (AWV) 	2014-2015
Externe communicatie naar de bevolking <ul style="list-style-type: none"> - folder als bijlage in de gemeentelijke info - open milieuraad met toelichting 	2014-2015
Inventarisatie van het gemeentelijk bomenbestand naar aantal bomen en de kwaliteit van de bomen	
Methodiek en detaillering van de inventarisatie: <ul style="list-style-type: none"> - locatie en standplaats - soort en toestand - duurzame boom of niet? 	2014-2015
Selectie van software-pakket voor inventarisatie, koppeling met gis en optie voor een groenmanagementstool	2014-2015
Terreininventarisatie van de bomen op openbaar domein in beheer van de gemeente	2014-2015
Rapport van de resultaten van de inventaris met kengetallen, diversiteit en ruimtelijke spreiding van het bomenbestand	2014-2015
Bijhouden en actualiseren van de inventaris bij aanplanten en rooien van bomen	2014-2015
Inventaris en selectie van de merkwaardige bomen op basis van de criteria (zichtbaar in het straatbeeld) en met	
Oproep naar medewerking van burgers, eigenaars, verenigingen, ...	2016-2020
Merkwaardige bomen op openbaar domein langs wegen en in parken	2016-2020
Merkwaardige bomen op privaat domein langs wegen en in tuinen	2016-2020
Merkwaardige bomen in het landschap als solitaire of lineaire landschapselement	2016-2020
Merkwaardige bomen 'formeel' vaststellen door het gemeentebestuur	2016-2020
Merkwaardige bomen een vorm van bescherming geven <ul style="list-style-type: none"> - onderdeel van een gemeentelijke boomverordening - bij werken een bomeneffectanalyse opmaken - mogelijkheid tot vergoeding voor uitzonderlijk beheer 	2016-2020

Gebruik van bomenbalans als instrument om de evolutie in het gemeentelijk bomenbestand voor te stellen	
Selectie van de kengetallen binnen de bomenbalans met de nodige differentiatie tussen typologie van bomen	2016
Eerste nulmeting op basis van de inventarisatie	2016
Driejaarlijkse communicatie rond de trend van de bomenbalans	vanaf 2016
Opmaak gemeentelijke boomstructuur	
Analyse van de ruimtelijke en landschappelijke structuur van de gemeente	2016-2020
Vastleggen van de hoofdstructuur voor bomen in vlakken, lijnen en punten	2016-2020
Vastleggen van de secundaire structuren voor bomen in vlakken, lijnen en punten	2016-2020
Streefbeeld en eindbeelden voor bomen binnen de bomenstructuur met typeprofielen en referenties	2016-2020
Uitwerken van een (indicatieve) bomennorm voor nieuwe ontwikkelingen en renovaties of heraanleg	
Kwantitatieve en kwalitatieve vereisten van duurzame bomen zijn gewenst bij projecten - overeenkomstig bomenstructuur - gebiedsgerichte differentiëring	2014-2015
Eenvoudige normering - boom per aantal parkeerplaatsen - boom per aantal woningen - boom per oppervlakte groenaanleg	2014-2015
Richtlijnen voor ontwerpers van infrastructuur i.v.m. bomen op openbaar domein	
Vertaling van het bomenbeleidsplan, bomennorm, bomenstructuur, - met een aantal fiches - met aantal referenties - met praktische richtlijnen	2014-2015
Zowel richtlijnen voor: - standplaatsverbetering - behoud bestaande duurzame bomen - vervangen bomen die gerooid worden - aanplanten van nieuwe bomen met voorkeur voor grote bomen op de lange termijn	2014-2015
Richtlijnen voor nutsmaatschappijen i.v.m. bomen op openbaar domein en de aanleg van ondergrondse nutsleidingen	
Vertaling van het bomenbeleidsplan, bomennorm, bomenstructuur, en kwaliteitshandboek naar de aanleg en onderhoud van de nutsleidingen	2014-2015
Streven naar een goede verstandhouding en evenwicht tussen nutsleidingen en ruimte voor bomen	2014-2015
Maatregelen om bomen te beschermen bij infrastructuur of bouwwerken die impact hebben op gemeentelijke en merkwaardige bomen	
Bomentoets als onderdeel van beoordeling stedenbouwkundige vergunningen en opmaak van bestekken	2014-2015
Lijst van voorzorgsmaatregelen bij werken in de omgeving van bomen	2014-2015

Toezicht en controle op het terrein op de naleving van de opgelegde beschermingsmaatregelen	2016-2020
Handhaving indien nodig met mogelijkheid tot sanctie en vergoeding van de schade	2016-2020
Opmaak van bomenbeheerplan voor een planmatig en gestructureerd beheer van het gemeentelijk bomenbestand	
Regulier en bijzonder onderhoud en beheer vastleggen van de bomen door de gemeente beheerd <ul style="list-style-type: none"> - eindbeeld voor de toekomst - frequentie van beheer en onderhoud - inrichting en beheer van de boomspiegels - opvolgen van de gezondheidstoestand en risico-analyse - nodige middelen voor het beheer <ul style="list-style-type: none"> - mensen - materiaal - budget 	2016-2020
Opnemen van het beheer van bomen in een managements- en beheerstool <ul style="list-style-type: none"> - planning - opvolging - rapportering 	2016-2020
Programma voor het verduurzamen van niet aangepaste bomen of standplaatsen	
Standplaats aanpassen waar mogelijk mits aanvaardbare kosten	vanaf 2016
Bomen die niet duurzaam zijn dienen verwijderd en vervangen te worden als dit duurzame bomen worden	vanaf 2016
Regelmatige controle van de gezondheidstoestand en risico's van de bomen in beheer van de gemeente	
Bomen die in slechte conditie verkeren dienen een diagnose te krijgen tot een passende behandeling	vanaf 2014
Bomen die een risico vormen dienen tijdig opgespoord te worden	vanaf 2014
Gekende risicobomen opvolgen en tijdig ingrijpen bij effectief gevaar	vanaf 2014
Aangepaste aansprakelijkheidsverzekering voor de gemeente	vanaf 2014
Programma voor infrastructuur- en renovatieprojecten in kader van (her)aanleg wegen en rioleringen, kernvernieuwing, vernieuwing openbaar domein	
Selectie van de prioritaire projecten waar bomen belangrijke bouwstenen vormen <ul style="list-style-type: none"> - toekomstbomen - aanpassen van wegprofiel - standplaats en ruimte 	2016-2020
Mogelijkheden voor bomen vastleggen als elementen in deze projecten die op stapel staan <ul style="list-style-type: none"> - zie richtlijnen voor ontwerpers - bomen inpassen in het ontwerp - relatie met de nutsleidingen 	2016-2020
Stimuleren van bomen in het landschap en de open ruimte	

<ul style="list-style-type: none"> - bij particuliere eigenaars - bij landbouwers - bij verenigingen 	vanaf 2014
Bekijken van de mogelijkheid van beheerovereenkomsten en contracten	2014-2015
Opmaken van een landschapsplan, groenstructuurplan of een actualisatie GNOP	vanaf 2014
Gebruik van traditionele soorten, inheemse soorten, streekeigen groen en autochtoon plantgoed	vanaf 2014
Vijfjaarlijkse evaluatie en partiële actualisatie van het bomenplan	
Interne organisatie en personeelsbehoefte voor de gemeentelijke dienst	
Opleiding, vorming en bijscholing boombeheer voor de medewerkers van de groendienst	vanaf 2014
Inhuren van externe expertise of gespecialiseerde mensen waar nodig	vanaf 2014
Meer overleg tussen de gemeentelijke diensten over het behoud en de uitbreiding van het gemeentelijk bomenbestand <ul style="list-style-type: none"> - in beginstadium van projecten - in beoordeling en bijsturing van de ontwerpen 	vanaf 2014
Bouwen aan een groter maatschappelijk en bestuurlijk draagvlak binnen de gemeente voor duurzame bomen	
<ul style="list-style-type: none"> - betrokkenheid - participatie - medebeheer 	vanaf 2014

www.leiedal.be

bedrijventerreinen
stedenbouw
milieu
informatie- en communicatietechnologie
mobiliteit
herbestemmingsprojecten

intergemeentelijke samenwerking
projectontwikkeling
streekontwikkeling